Lietas arhīva Nr. A42-00672-19/19
ECLI:LV:ADRJRIT:2019:0313.A420243718.2.S

**ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA**
**RĪGAS TIESU NAMS**

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2019.gada 13.martā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Aiga Putniņa,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Audita pakalpojumu centrs" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu apstiprināts SIA „Audita pakalpojumu centrs" projekta iesniegums Nr.18-04-A00805-000297 „Meža īpašumu /Nosaukums A/, /Nosaukums B/, un /Nosaukums C/ sakopšana un uzlabošana".

**Aprakstošā daļa**

[1] Pieteicēja SIA „Audita pakalpojumu centrs" vērsās Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – dienests) Lielrīgas reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē ar projekta iesniegumu Nr.18-04-A00805-000297 „Meža īpašumu /Nosaukums A/, /Nosaukums B/, un /Nosaukums C/ sakopšana un uzlabošana" (turpmāk – projekta iesniegums) Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020.gadam pasākuma „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un dzīvotspējas uzlabošanā" apakšpasākuma „Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai" (turpmāk – pasākums) ietvaros.

[2] Izvērtējot projekta iesniegumu atbilstoši Ministru kabineta 2015.gada 4.augusta noteikumu Nr.455 „Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākuma „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā" īstenošanai" (turpmāk – Noteikumi Nr.455) 6.pielikumā noteiktajiem kritērijiem, tam piešķirti 50 punkti un koeficients 0,452. Tā kā kārtā iesniegto projektu iesniegumu kopējā summa pārsniedza pasākuma projektu iesniegšanas kārtai pieejamo publisko finansējumu, pamatojoties uz Ministru kabineta 2014.gada 30.septembra noteikumu Nr.598 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību lauku un zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020.gada plānošanas periodā" 14.2.apakšpunktu, atbalstīti tika projektu iesniegumi, kuru projektu atlases kritēriju punktu skaits ir vienāds vai lielāks par 55, koeficients – 1,386.

Attiecīgi ar dienesta Lielrīgas reģionālā lauksaimniecības pārvaldes 2018.gada 15.maija lēmumu pieteicējas projekta iesniegums noraidīts publiskā finansējuma trūkuma dēļ.

[3] Izskatot pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu, ar dienesta direktora 2018.gada 6.jūlija lēmumu Nr.10.5.1-15/18/578-A/403 sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Atbildot uz pieteicējas argumentiem, dienests norādījis, ka attiecībā uz visiem atbalsts pretendentiem Noteikumu Nr.455 6.pielikuma 4.punktā ietvertais kritērijs piemērots vienādi. Dienests nav tiesīgs interpretēt noteikumos ietvertos kritērijus, tādējādi radot kādai pretendentu grupai labvēlīgākus nosacījumus. Turklāt dienests neuzskata, ka Noteikumu Nr.455 6.pielikuma 4.punkts būtu uzskatāms par prettiesisku vai tādu, par kuru rodas pamatotas šaubas par tā atbilstību augstāka spēka tiesību normām. Minētais atlases kritērijs primāri ir vērsts uz atbalsta sniegšanu tiem meža īpašniekiem, kuru īpašumā ir mazākas meža platības, kā arī uz plašāka atbalsta pretendentu loka atbalstīšanu.

[4] Nepiekrītot lēmumam, pieteicēja ir vērsusies tiesā.

Pieteikumā norādīts, ka Noteikumu Nr.455 6.pielikuma 4.punkta vērtēšanas kritērijs pārkāpj vienlīdzīgas attieksmes principu un nav vērsts uz atbalsta pasākuma mērķa sasniegšanu. Nedz Noteikumos Nr.455, nedz citos tiesību aktos nav saskatāms objektīvs attaisnojums Noteikumu Nr.455 6.pielikuma 4.punktā paredzētajai atšķirīgai attieksmei, tāpēc tā ir prettiesiska. Arī pārsūdzētajā lēmumā nav norādīts objektīvs pamatojums tam, kāpēc pretendenti, kuru īpašumā ir lielākas meža platības, ir nostādāmi nelabvēlīgākā situācijā iepretim tiem, kuru īpašumā ir mazākas meža platības. Pretendentu īpašumā esošā meža platība neliecina par viņa spējām veikt Noteikumos Nr.455 minētās aktivitātes bez atbalsta saņemšanas. Tiesa, pārbaudot pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu, var pārbaudīt Ministru kabineta noteikumos ietvertās norma tiesiskumu un, konstatējot normas prettiesiskumu, to nepiemērot.

[5] Tiesai iesniegtajā paskaidrojumā dienests pieteicējas pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem.

Papildus paskaidrojumā dienests norāda, ka pieteicējas projekta iesniegums ir vērtēts atbilstoši tiesību normās ietvertajiem kritērijiem, dienests nepilda likumdevēja lomu.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo un ceturto daļu pirmās instances tiesā administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā, izņemot, ja lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē lūdzis pieteicējs. Ņemot vērā, ka pieteicēja šādu lūgumu tiesai nav izteikusi, tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

**Motīvu daļa**

[7] Lietā ir strīds par Noteikumu Nr.455 6.pielikuma 4.punktā ietvertā projektu atlases kritērija piemērošanu.

Atbilstoši minētajam kritērijam projekta iesniegumu vērtēšanā tiek ņemta vērā atbalsta pretendenta īpašumā esošā meža platība. Augstākais punktu skaits (25 punkti) tiek piešķirti pretendentiem, kuru īpašumā ir meža platība līdz 50 ha (ieskaitot), savukārt punkti šajā kritērijā netiek piešķirti (0 punkti), ja pretendenta īpašumā ir vairāk nekā 200 ha meža platības. Pieteicēja šajā kritērijā ir saņēmusi vidējo vērtējumu (10 punkti) kā pretendents, kura īpašumā ir meža platība no 50,1 līdz 200 ha (ieskaitot).

Pieteicējas ieskatā, projektu vērtēšana tādā veidā, ka lielāks punktu skaits tiek piešķirts pretendentiem, kuru īpašumā ir mazākas meža platības, ir pretrunā ar tiesiskās vienlīdzības principu, tādējādi tās projekta iesniegums noraidīts nepamatoti.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 104.panta pirmo daļu, pārbaudot administratīvā akta vai faktiskās rīcības tiesiskumu un noskaidrojot privātpersonas publiski tiesiskos pienākumus vai tiesības, tiesa šaubu gadījumā pārbauda, vai iestādes piemērotā vai administratīvajā tiesas procesā piemērojamā tiesību norma atbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Savukārt atbilstoši šā panta trešajai daļai, ja tiesa atzīst, ka Ministru kabineta noteikumi neatbilst likumam vai tieši piemērojamam vispārējam tiesību principam, tā attiecīgo tiesību normu nepiemēro.

Tādējādi, ņemot vērā pieteikumā ietverto argumentāciju, lietā ir pārbaudāma Noteikumu Nr.455 6.pielikuma 4.punktā ietvertā projektu atlases kritērija atbilstība tiesiskās vienlīdzības principam.

[9] Atbilstoši Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma 4.panta otrās daļas 1.punktam viens no lauksaimniecības un lauku attīstības politikas īstenošanas veidiem ir valsts un Eiropas Savienības atbalsts, ka saskaņā ar šā likuma 5.panta pirmo daļu tiek piešķirts, lai sekmētu lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības attīstību, kā arī paaugstinātu lauku teritorijas iedzīvotāju dzīves līmeni un radītu Latvijas un pārējo Eiropas Savienības dalībvalstu lauksaimniecības produktu ražotājiem līdzvērtīgus konkurences priekšnoteikumus.

Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma 5.panta ceturtajā daļā ir iekļauts deleģējums Ministru kabinetam noteikt kārtību, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai. Tādējādi likumdevējs ir pilnvarojis Ministru kabinetu noregulēt procesu, kādā tiek piešķirts valsts atbalsts, tostarp nosakot projektu iesniegumu vērtēšanas procesu un tajā vērā ņemamos kritērijus. Kā pamatoti norāda pieteicēja, šiem kritērijiem ir jāatbilst gan augstāka juridiska spēka tiesību normām, gan vispārējiem tiesību principiem.

[10] Tiesiskās vienlīdzības princips kā konstitucionāla ranga pamattiesību norma ir noteikta Satversmes 91.panta pirmajā teikumā, atbilstoši kuram visi cilvēki ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā.

Satversmes tiesa, interpretējot Satversmes 91.pantu, ir atzinusi, ka likumdevējam, izdodot tiesību normas, ir jāievēro tiesiskās vienlīdzības princips. Tas liedz izdot tādas tiesību normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Tomēr šis princips nenozīmē nivelēšanu, bet pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats (*sk., piemēram, 2015.gada 23.novembra sprieduma lietā Nr.2015-10-01 15.punktu, 2018.gada 12.decembra sprieduma lietā Nr.2018-06-0103 12.punktu*). Atšķirīgai attieksmei nav objektīva un saprātīga pamata, ja tai nav leģitīma mērķa vai ja nav samērīgas attiecības starp izraudzītajiem līdzekļiem un nospraustajiem mērķiem *(sk. 2002.gada 23.decembra sprieduma lietā Nr.2002-15-01 secinājumu daļas 3.punktu)*.

Tātad, lai izvērtētu, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 91.panta pirmajā teikumā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam, jānoskaidro:

1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos;

2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām;

3) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis, un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. 2014.gada 13.jūnija sprieduma lietā Nr.2014-02-01 10.punktu*).

[11] Nosakot, vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos Satversmes 91.panta pirmā teikuma aspektā, noteicošais ir tas, vai vairākas personu grupas vieno kopīga, uz tām visām attiecināma svarīga pazīme (*sk. Satversmes tiesas 2014.gada 13.jūnija sprieduma lietā Nr.2014-02-01 11.punktu*).

Kā izriet no Noteikumu Nr.455 4.2.apakšpunkta uz atbalstu var pretendēt meža īpašnieki (tiesiskie valdītāji). Līdz ar to vienādos un salīdzināmos apstākļos attiecībā uz projekta iesniegumu vērtēšanu atrodas visi meža īpašnieki, kas ir iesnieguši projekta iesniegumu un attiecīgi pretendē uz atbalstu.

[12] Pieteicējas ieskatā, Noteikumu Nr.455 6.pielikuma 4.punktā ietvertais projektu atlases kritērijs paredz atšķirīgu attieksmi, piešķirot vērtējumu atkarībā no īpašumā esošās meža platības.

Kā jau konstatēts iepriekš, Noteikumu Nr.455 6.pielikuma 4.punktā ir ietverta piešķiramo punktu gradācija atkarībā no īpašumā esošās meža platības, visaugstāko punktu skaitu piešķirot pretendentiem, kuru īpašumā ir mazas meža platības. Tādējādi tiesa piekrīt pieteicējai, ka piemērojamā tiesību norma paredz atšķirīgu attieksmi pret tiem meža īpašniekiem, kuru īpašumā ir lielākas meža platības.

[13] Pieņemt tādu tiesisko regulējumu, kas rada atšķirīgu attieksmi pret savstarpēji salīdzināmām personu grupām, likumdevējs var vienīgi tad, ja šādu rīcību attaisno sasniedzamais leģitīmais mērķis. Nosakot tiesību ierobežojumus, pienākums uzrādīt un pamatot šādu ierobežojumu leģitīmo mērķi visupirms ir institūcijai, kas izdevusi apstrīdēto aktu *(sk., piemēram, Satversmes tiesas 2012.gada 1.novembra sprieduma lietā Nr.2012-06-01 12.punktu)*.

Zemkopības ministrija, kas ir attiecīgo noteikumu projekta izstrādātāja, tiesai sniegtajā viedoklī norādījusi, ka, paredzot Noteikumos Nr.455 iespēju atbalstu saņemt arī mazu platību meža īpašniekiem un turklāt vēl attiecīgajā kritērijā iegūt lielāko punktu skaitu, tiek stimulēta mazu meža platību pieteikšana, to sakārtošana un arī apdzīvotību lauku rajonos. Šādā veidā tiek ievērots sociāli atbildīgas valsts princips, jo tiek radīta priekšrocība mazo

meža platību īpašniekiem saņemt atbalstu meža sakopšanai, kas sasaucas ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Regulas Nr.1305/2013 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu Nr.1698/2005 (turpmāk – regula Nr.1305/2013) mērķi.

Regulas Nr.1305/2013 preambulas 20.apsvērumā norādīts, ka mežsaimniecība ir neatņemama lauku attīstības daļa, un atbalstam par ilgtspējīgu un klimatam labvēlīgu zemes izmantošanu būtu jāattiecas arī uz meža platību paplašināšanu un ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu. Atbalstam nebūtu jākropļo konkurence, un tam nevajadzētu ietekmēt tirgu. Tāpēc būtu jāparedz ierobežojumi attiecībā uz saņēmēju lielumu un juridisko statusu. Vienlaikus 29.apsvērums vērsts uz daudz plašāka veida sadarbības ar plašāku saņēmēju loku – no mazākiem līdz lielākiem ekonomikas dalībniekiem, atbalstīšanu, ar ko ir iespējams veicināt lauku attīstības politikas mērķu sasniegšanu, palīdzot ekonomikas dalībniekiem lauku apvidos pārvarēt sadrumstalotības radītās ekonomiskās grūtības un trūkumus vides un citās jomās. Ievērojot minēto mērķi, regulas 25.pants paredz atbalstu pasākuma īstenošanai piešķirt fiziskām personām, privāto un publisko mežu tiesiskajiem valdītājiem un citiem privāttiesību subjektiem un publisko tiesību subjektiem un to apvienībām, nenosakot konkrētus ierobežojumus attiecībā uz atbalsta saņēmēju lielumu un juridisko statusu. Arī Latvija Noteikumos Nr.455 šādus ierobežojumus nav noteikusi, tādējādi uz atbalstu var pretendēt ikviena persona un pieteicējas minētā Eiropas Komisijas 2014.gada 17.jūnija regula Nr.651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108.pantu (aizstāj iepriekš spēkā esošo regulu Nr. 800/2008) nav attiecināma, jo atbalsts nav paredzēts kādai noteiktai kategorijai.

Vienlaikus minētais neizslēdz, ka valsts, nosakot projektu vērtēšanas kritērijus, var ņemt vērā Regulas Nr.1305/2013 mērķus. Konkrētajā gadījumā valsts mērķi novērst konkurences kropļošanu ir īstenojusi tādā veidā, ka mazo mežu īpašniekiem ir paredzējusi augstāku vērtējumu vienā no projekta iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, kā arī atbilstoši Noteikumu Nr.455 43.punktam paredzējusi priekšrocību, ja vērtēšanā iegūto punktu summa ir vienāda. Ir vispārzināms, ka personām ar mazāku kapitālu (konkrētajā gadījumā – mežu) ir ierobežotas iespējas attiecīgās saimnieciskās darbības ietvaros iegūt lielus apgrozāmos līdzekļus, ko varētu attiecīgi ieguldīt tālākajā attīstībā (konkrētajā gadījumā – ilgtspējīgā meža apsaimniekošanā). Par pareizu ir uzskatāms pieteicējas apgalvojums, ka mežs var nebūt personas vienīgais kapitāls, tomēr jāņem vērā, ka atbalsts tiek sniegts tieši mežsaimniecības nozarē, tādējādi vērtējamais kritērijs attiecas uz šīs saimnieciskās jomas parasto darbības ciklu, atbilstoši kuram daļa no resursa izmantošanas ietvaros iegūtās peļņas tiek izmantota resursu atjaunošanā un paplašināšanā. Līdz ar to zināmu priekšrocību piešķiršanai mazo meža platību īpašniekiem ir leģitīms mērķis.

Tiesas ieskatā, konkrētajā gadījumā labums, ko iegūst sabiedrība kopumā, atbalstot mazo meža platību īpašniekus, ir lielāks nekā lielo meža platību īpašniekiem nodarītie zaudējumi, jo to rīcībā ir lielāki meža apsaimniekošanas ietvaros iegūtie resursi, lai daļu no iegūtajiem līdzekļiem ieguldītu ilgtspējīgā meža apsaimniekošanā. Turklāt pieteicējas apstrīdētais kritērijs ir tikai viens no kritērijiem, kas tiek ņemts vērā projekta iesniegumu vērtēšanā, tādējādi, kā pamatoti norādījusi Zemkopības ministrija, lielo meža platību īpašnieki var izmantot pārējos kritērijus, lai iegūtu konkurētspējīgu punktu skaitu.

[14] Apkopojot minēto, tiesa nekonstatē, ka Noteikumu Nr.455 6.pielikuma 4.punkts būtu pretrunā ar tiesiskās vienlīdzības principu. Līdz ar to attiecīgā norma pieteicējas projekta iesnieguma vērtēšanā piemērota pareizi, un tiesai nav pamata pārsūdzēto lēmumu atcelt.

Pieteicējas apstrīdētais kritērijs ir skaidrs un nepārprotams, tādējādi pieteicējai, pretendējot uz atbalsta saņemšanu, bija jārēķinās, ka šajā kritērijā pieteicēja saņems zemāku punktu skaitu, un jāizvērtē savas iespējas citos kritērijos iegūt augstāku punktu skaitu.

Uz citām kļūdām pārsūdzētā lēmuma pieņemšanā pieteicēja nav norādījusi, kā arī tiesa *ex officio* tādas nekonstatē, tādējādi pieteicējas pieteikums par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu noraidāms kā nepamatots.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251.pantu un 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

**nosprieda**

Noraidīt SIA „Audita pakalpojumu centrs" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu apstiprināts SIA „Audita pakalpojumu centrs" projekta iesniegums Nr.18-04-A00805-000297 „Meža īpašumu /Nosaukums A/, /Nosaukums B/, un /Nosaukums C/ sakopšana un uzlabošana".

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Putniņa